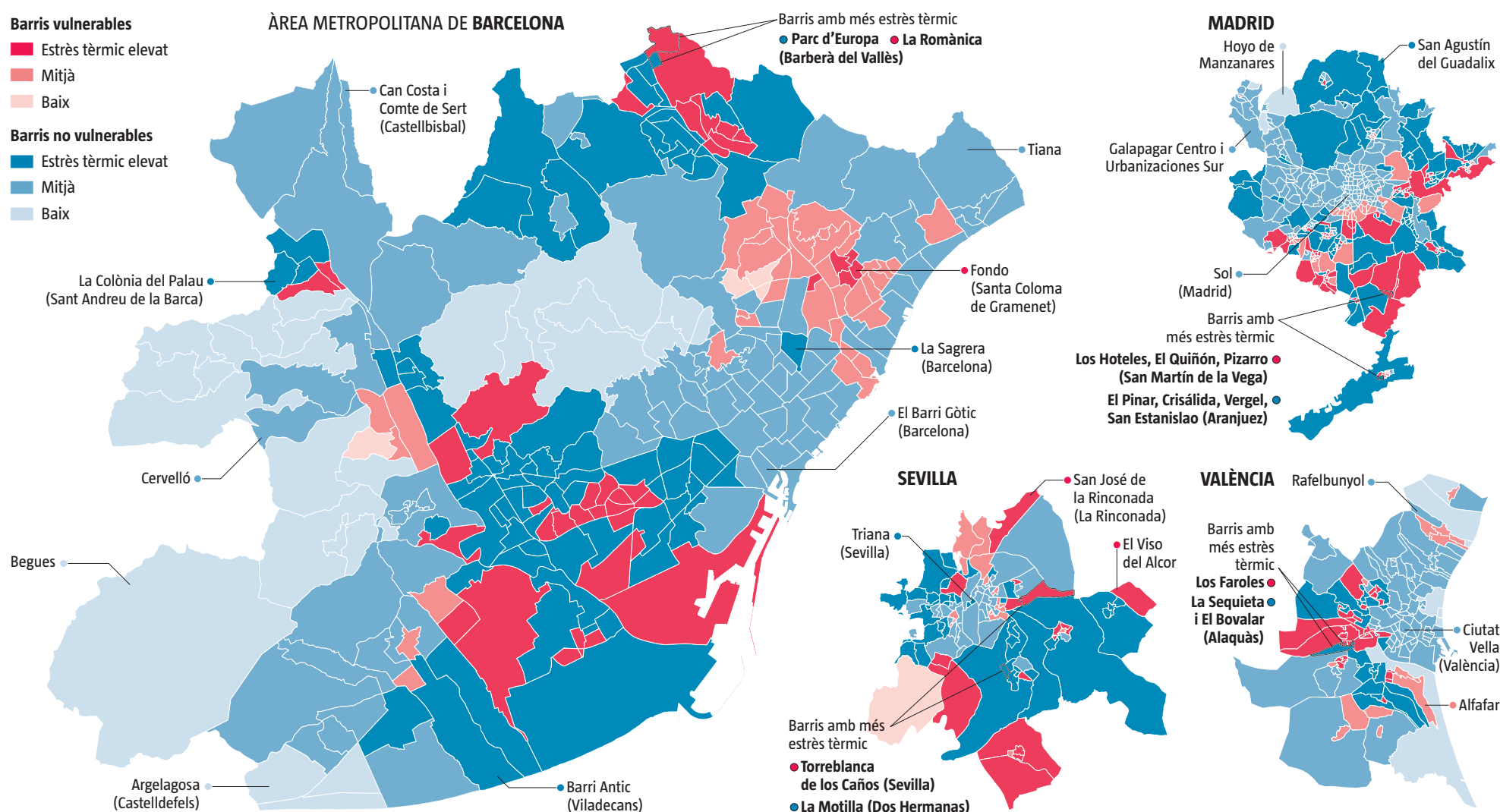

Societat

Crisi climàtica

Els barris pobres de les grans ciutats pateixen temperatures 1°C més altes

Més de 3,7 milions de persones estan en desavantatge social per la densitat urbana més gran i la falta d'equipaments verds a Espanya, segons un estudi de la UAB

FONTS: Andrei Lucian Turlea i Marc Parés (IGOP, Universitat Autònoma de Barcelona)

LA VANGUARDIA

ANTONIO CERRILLO
Barcelona

Viure als barris més pobres de les grans capitals espanyoles suposa haver de patir temperatures més altes. A l'àrea metropolitana de Barcelona, per exemple, els residents als barris més desfavorits suporten de mitjana una temperatura 1°C superior a la dels barris més adinerats. I el patró es repeteix a Madrid, València i Sevilla, però amb diferent intensitat. Ho indica una investigació de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la UAB.

“La nostra principal conclusió és que hi ha una associació entre vulnerabilitat urbana, és a dir, la dels barris més desfavorits i on viuen més pobres, i els barris on fa més calor”, afirma a aquest diari Marc Parés, catedràtic de Geografia i responsable de la investigació.

Això s'explica “sobretot, perquè els barris més desfavorits tenen una densitat urbana més gran i menys verd urbà, cosa que

dona lloc a temperatures més altes”. Els autors de l'estudi diuen que la bretxa tèrmica entre barris no es pot considerar una anècdota, ja que “aquesta diferència de temperatura d'1°C pot ser crítica per a la salut”, atès que “un grau centígrad pot marcar la frontera entre una nit en què el cos es re-

Una diferència d'un grau pot superar el llindar que posa el cos en un estrès constant

cupera i una nit tropical [mínima de 20 graus], un llindar que posa el cos en un estrès constant”.

La investigació ha analitzat les dades del calorós estiu del 2022. I per dur-la a terme es va utilitzar l'índex de la temperatura superficial del sol (LST, per les sigles en anglès), una mesura directa i contínua per satèl·lit que ofereix una gran resolució i que permet

anar observant les diferències contínuament; i, en segon lloc, l'índex de clima tèrmic (UTCI), un model –no una mesura directa– que té en compte, a més de la temperatura real, altres factors com la humitat o el vent, de manera que permet estimar el confort tèrmic real que percep una

persona.

“I els dos indicadors, tant el de la temperatura real com l'estimada o percebuda, donen el mateix resultat”. La correlació positiva entre la vulnerabilitat urbana i l'exposició a les altes temperatures, expliquen els autors.

Per poder identificar els barris

Un entorn doblement càlid

■ L'investigador de la UAB Andrei Turlea argumenta que “la bretxa real d'exposició és molt més gran del que estem mesurant, perquè un resident d'un barri desfavorit no només viu en un entorn més càlid, sinó que potser treballa al carrer sota el sol i torna a casa a un habitatge que sovint és un forn”. Els residents dels barris més pobres no només viuen en un entorn més càlid, sinó que tenen molta menys

capacitat per protegir-se o adaptar-se. Això passa perquè molts dels residents “no poden instal·lar aire condicionat” i, a més, part d'aquesta població treballa a l'exterior en la construcció, el repartiment o la neteja i, per tant, “sense climatització”. D'altra banda es donen casos en què, fins i tot quan és possible tenir aire acondicionat, la factura de l'electricitat és un factor dissuasiu.

més pobres es va agafar l'índex de vulnerabilitat urbana desenvolupat per l'Institut Metròpoli, que combina factors socioeconòmics (amb variables com la renda, la població envellida o els migrants) i l'indicador de les característiques morfològiques del barri (densitat urbana, edat d'edificis...).

Les bretxes més pronunciades es donen a Barcelona (+0,98°C en la temperatura superficial del sol o LST i +0,56°C d'índex d'estrès climàtic o UTCI) i a València (+0,81°C i +1,08°C, respectivament), mentre que Madrid presenta una bretxa intermèdia (+0,58°C en LST i +0,42°C en UTCI). A l'àrea de Barcelona, la temperatura mitjana a l'estiu assoleix els 30°C en barris no vulnerables i passa a 31°C als vulnerables. Tot i això, a Sevilla el patró s'atenua notablement: la bretxa és de +0,35°C en LST i de -0,09°C en UTCI. Aquesta atenuació s'explica per “l'homogeneïtat climàtica intraurbana més gran de la ciutat”.

L'estudi localitza amb precisió

Canal Longevity

www.lavanguardia.com/vivo/longevity

Almudena Royo Pérez, metgessa estètica

"Envellir és natural i valuós; el 75% de les pacients prioritzen veure's sanes a veure's joves"

Canal Neo

www.lavanguardia.com/neo

Álvaro Hernández-Puértolas, advocat

"Seria un horror tornar-se dependent de la IA, però ja depenem d'internet; no podem perdre el nostre criteri"

Canal Comer

www.lavanguardia.com/comer

Onada de calor

És dolent beure aigua molt freda o amb gel quan fa molta calor?

els barris on conflueixen vulnerabilitat i calor extrema. A cada àrea metropolitana, el patró es repeteix amb noms diferents, però amb la mateixa lògica.

En total, més de 3,7 milions de persones de les quatre principals àrees metropolitanes d'Espanya viuen en barris que concentren la pitjor combinació de desavantatge social i temperatures extremes.

Dins de l'àrea metropolitana de Barcelona, aquesta confluència (o solapament) es dona en zones habitades per més de 905.000 persones atrapades en els anomenats *punts calents*. Aquí s'identifiquen 77 barris (el 28,6% del total metropolità) que representen el 27% de la població metropolitana i que es concentren sobretot als eixos del Llobregat (l'Hospitalet, Cornellà, el Prat, Sant Boi) i del Besòs (Sant Adrià de Besòs, Nou Barris, Santa Coloma de Gramenet, alguns barris de Badalona). Tots comparteixen el mateix perfil: edificis antics i mal aïllats, carrers sense ombra i una població amb ingressos i estudis per sota de la mitjana.

A la zona de Madrid la situació afecta més de dos milions de persones que viuen al sud de la capital (Vallecas, Carabanchel, Usera) i a Móstoles, Leganés o Alcalá.

A l'àrea metropolitana de València afecta més de 378.000 habitants a Torrent, Xirivella o Paterna. I a Sevilla (457.000) incideix al sud-est de la capital i a Coria, Alcalá de Guadaíra o Los Palacios.

Un 28% de la població metropolitana pateix la pitjor combinació: situació desfavorida i temperatura extrema

L'índex de vulnerabilitat urbana permet assignar una puntuació i ordenar els barris. Els barris que han estat classificats com a més vulnerables o pobres són aquells que són a la franja del 30% dels barris que obtenen pitjor situació en aquest indicador.

Els investigadors insten les administracions a actuar per no condemnar els més desfavorits a haver de suportar una calor cada vegada més extrema. I en aquest sentit advoquen per prendre mesures per concentrar les inversions en aquests *punts calents* on són especialment necessàries les inversions en refugis climàtics, arbratge, paviments reflectors i millora d'habitatges.

"L'actual llei de barris és una gran oportunitat per impulsar polítiques climàtiques als barris més vulnerables", afirma Marc Parés, per qui és necessari ampliar els refugis climàtics i la poca infraestructura verda d'aquests territoris, però també cal destinar recursos a millorar l'eficiència energètica dels edificis, entre altres propostes.●

Espanya registra 108 morts associades a les altes temperatures en quatre dies

El 98% de les víctimes tenien més de 65 anys i la majoria van morir dimarts

LUIS TEJIDO / EFE

Dilluns i dimarts van ser els dies més calorosos d'un juny des del 1950; la foto correspon a Bilbao ahir

CELESTE LÓPEZ
Madrid

Les altes temperatures maten. No és cap frase feta, és una realitat. I encara més durant les onades de calor, com la que s'ha viscut aquests dies a Espanya (només se n'han salvat les Canàries), ja que augmenten els riscos, sobretot per a la gent gran, les persones que pateixen malalties cròniques i la gent que treballa o fa activitat física a l'aire lliure.

Des de dissabte, quan es va arribar a entre 35°C i 42°C, fins dimarts (última dada disponible) han mort 108 persones, la majoria dimarts (66). Entre les

víctimes, dues persones van morir per cop de calor, una emergència mèdica que passa quan la temperatura corporal supera els 40°C i el cos no es pot refredar.

La primera onada de calor de l'any a Espanya, que va arribar diumenge i es va acabar ahir, ha implicat els dos dies d'un juny (el 22 i el 23) més calorosos que s'han registrat mai al país des d'almenys el 1950, segons informa l'Agència Estatal de Meteorologia (Aemet).

La gran majoria de les morts atribuïbles a la calor s'expliquen perquè les altes temperatures fan especial efecte en els malalts cardiovasculars, ja que augmenta l'esforç del cor; els

La comunitats amb més defuncions: Madrid (17), el País Basc (16), Castella i Lleó (14) i Catalunya (13)

que tenen patologies respiratòries; els pacients renals, per la pèrdua de líquids, i els que tenen diabetis, atès que alguns medicaments i la mateixa malaltia alteren la regulació tèrmica, indiquen.

Així es desprèn del sistema de monitoratge de la mortalitat diària (MoMo), de l'Institut de Salut Carles III, que assenyala que

gairebé totes les víctimes tenien més de 65 anys. Concretament, el 98%. I dins d'aquest grup poblacional, 75 de les víctimes tenien més de 85 anys.

De fet, la calor afecta especialment la gent més gran. Els canvis fisiològics associats a l'envel·liment, afegits a la presència de malalties cròniques i determinats tractaments farmacològics, incrementen el risc de deshidratació, esgotament i cops de calor, explica Verónica Saldaña, professora d'infermeria de la Universitat Europea. "Les persones grans suen menys, perceben amb menys intensitat la sensació de calor i el mecanisme de la set també es veu alterat".

Segons les dades facilitades pel MoMo, la comunitat amb més defuncions associades a la calor aquests tres dies de temperatures extremes és Madrid (set milions d'habitants), amb 17, seguit del País Basc (2,2 milions), on n'han mort 16. Després hi ha Castella i Lleó (14) i Catalunya (13). En totes les regions s'han registrat morts, excepte a Múrcia, les Balears, les dues ciutats autònomes i les Canàries, que no han patit l'onada de calor.

El MoMo encara no ha recollit les dades del dia de Sant Joan, última jornada de l'extensa onada de calor que ha cremat Espanya, amb 11 comunitats en alerta taronja, i el País Basc, en alerta roja. A Gipuzkoa i Bizkaia les temperatures van superar els 42°C, però a Andújar (Jaén) els termòmetres van arribar gairebé als 45°C. Tot i això, atenant l'Aemet, a partir d'aquesta jornada l'entrada d'aire atlàntic més fred afavorirà l'inici del final de l'onada de calor.●

Termòmetres per sobre dels 35°C disparen les alertes sanitàries a l'Europa occidental

PARÍS Reuters

Europa occidental es veu fuetjada per una onada de calor perillosa (per sobre dels 35°C) i sense precedents: ja ha causat la mort de desenes de persones, ha obligat a tancar escoles, ha alenat el trànsit ferroviari, ha provocat talls d'electricitat i ha obligat els agricultors a collir cereals a la nit.

A França, on dimarts es va registrar el dia més calorós des que es tenen registres, fa gairebé 80 anys, les autoritats provaven ahir de restablir el subministra-

ment elèctric a milers de llars afectades per talls de llum a la regió nord-occidental de Bretanya. La temperatura màxima va arribar als 44,3°C a la localitat de Pissos, al sud-oest del país.

A Itàlia, el Ministeri de Sanitat va emetre la seva alerta màxima per calor per a 16 ciutats, des de Florència i Milà fins a Roma, Torí i Verona. Al Regne Unit, que va de camí cap a registrar el dia més calorós del juny de la seva història, el servei meteorològic Met Office va emetre la segona alerta per calor extrema de la seva història. Centenars d'escoles van

estar tancades o van tancar abans del que és habitual, ja que les temperatures podien suposar un risc fins i tot per als sans. Bèlgica va patir les conseqüències d'una onada de calor que va provocar la cancel·lació de trens i autobusos mancats d'aire condicionat, la suspensió de classes en alguns centres educatius i el tancament de monuments com l'Atomium.

Un fenomen meteorològic poc habitual conegut com a *bloqueig omega* estava provocant temperatures rècord a tot Europa, amb pics de fins a 18°C per

sobre del normal, segons el Monitor Climàtic de Reuters. El fenomen s'assembla a la forma de la lletra grega omega, amb una part central bombada que atrapa la calor cada vegada més intensa i la manté sobre les regions llargs períodes, mentre que a les vores es registra un temps més fresc.

L'agència Météo France va assenyalar que les condicions són comparables a les de l'onada de calor de l'agost del 2003, que va durar 16 dies i va provocar unes 80.000 morts addicionals a tot Europa.

Europa s'està escalfant més del doble de ràpid que la mitjana mundial, segons l'Organització Meteorològica Mundial, cosa que provoca que els episodis de calor prolongats siguin cada vegada més probables.●